

DWUDZIESTE WYDANIE CZASOPISMA „PRZESTRZEŃ I FORMA” – PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI NA TLE INNYCH PERIODYKÓW O TEMATYCE ARCHITEKTONICZNEJ

TWENTIETH ISSUE OF THE „SPACE AND FORM" JOURNAL – WORK SUMMARY IN COMPARISON TO OTHER ARCHITECTURE JOURNALS

Waldemar Marzęcki

Prof. dr hab. inż. arch.

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Budownictwa i Architektury
Zakład Urbanistyki, Planowania Regionalnego i Zarządzania

STRESZCZENIE

Opublikowanie dwudziestego numeru czasopisma naukowego „przestrzeń i FORMA” jest okazją do podsumowania ośmioletniej działalności wydawniczej. W artykule zostało omówione chronologiczne zestawienie najistotniejszych wydarzeń związanych z rozwojem czasopisma. Przeanalizowano objętość poszczególnych wydań czasopisma oraz układ bloków tematycznych porównując je z krakowskim „Czasopismem Technicznym”, wrocławskim „Architectusem” oraz białostockim „Architecturae et Artibus”.

Słowa kluczowe: Architektoniczne czasopismo naukowe, objętość czasopisma, bloki tematyczne, chronologia wydarzeń

ABSTRACT

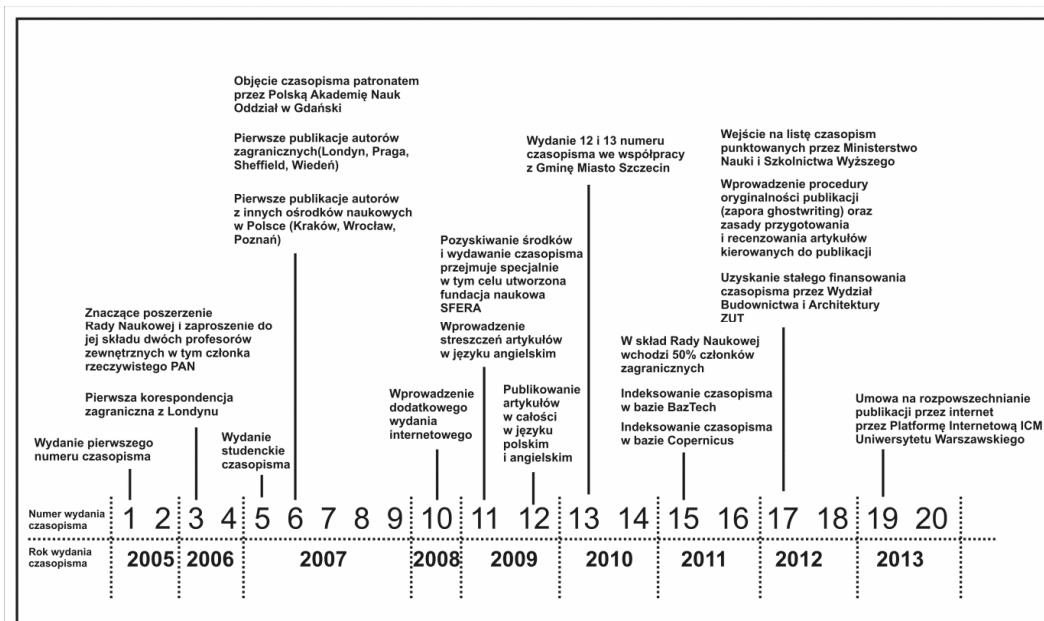
The publication of the twentieth issue of the science journal „przestrzeń i FORMA” makes for an opportunity to summarize the eight years of publishing. The article provides a chronological account of the major events in the development of the journal. It analyzes the pages count of specific journal issues as well as the distribution of thematic blocks in comparison to the Kraków-based "Czasopismo Techniczne", "Architectus" from Wrocław and "Architecturae et Artibus" from Białystok.

Key words: Architecture science journal, journal issue page count, thematic blocks, event chronology

Opublikowanie 20-go jubileuszowego numeru „przestrzeni i FORMY” skłania do refleksji, że coś co nie miało prawie szansy zaistnieć w świecie wydawniczym, swoim dwudziestym wydaniem weszło na dobre w wiek dorosły. Z tej okazji jest już chyba czas na bardziej chłodną refleksję, ukazującą ewolucję naszego czasopisma.

Rok 2005 to data ukazania się pierwszego numeru „przestrzeni i FORMY”. Jest to zarazem pierwszy i równocześnie ostatni akord zmagania się z narodzinami czasopisma. Miałem wielkie szczęście, że podzieliwszy się z naszymi koleżankami i kolegami ideą stworzenia wydawnictwa naukowego, spotkałem się z tak dużym wsparciem. Szczególną rolę w początkowym etapie powstawiania pisma odegrał dr inż. arch. Piotr Fiuk, który został pierwszym sekretarzem redakcji. Można śmiało powiedzieć, że był w tym okresie osobą niezastąpioną. Grono osób zaangażowanych w powstanie pisma rosło. Wśród nich od samego początku była dr inż. arch. Elżbieta Czekiel-Świtalska – obecny redaktor naczelny czasopisma. Rozmawialiśmy o profilu tematycznym pisma, jego szacie graficznej. Jednakże najwięcej emocji, jak to zwykle bywa, budził tytuł czasopisma. Tytuł to wizytówka, często też sztandar – manifest programowy. Wśród wielu propozycji pojawił się wreszcie tytuł najtrafniejszy „przestrzeń i FORMA”. Choć od pierwszego wydania czasopisma minęło już 8 lat, to nadal na okładce pozostaje tytuł „przestrzeń i FORMA”. Do dzisiaj aktualne jest przesłanie, które legło u podstaw pomysłu pisma. Chcieliśmy publikować materiały poświęcone planowaniu przestrzennemu, krajobrazowi i urbanistyce, czyli szeroko rozumianym rozważaniom na temat przestrzeni. Z drugiej strony FORMA jest synonimem rozważań nad architekturą. Prawie niezmienną jest również okładka czasopisma. Z początkowo białej okładki przeszliśmy do wydawania czasopisma z okładką czarną. Zmianie uległo liternictwo tytułu. Jednakże od samego początku istniał u góry okładki pas składający się z ilustracji wybranych z materiałów publikowanych w danym numerze czasopisma. Dzisiaj nad tym swoistym graficznym streszczeniem czuwa artystycznie dr inż. arch. Adam Zwoliński. Nie jest to oczywiście jedynie zadanie redakcyjne dr inż. arch. Adama Zwolińskiego.

Dwudzieste wydanie naszego pisma jest bardzo dobrą okazją aby spojrzeć wstecz i prześledzić wszystkie najważniejsze wydarzenia, które miały istotny wpływ na rozwój naszego czasopisma. Ich chronologiczne zestawienie przedstawia ryc. 1.

Ryc. 1 Chronologiczne zestawienie najistotniejszych wydarzeń związanych z rozwojem czasopisma „przestrzeń i FORMA”. Aut. W. Marzęcki

Fig. 1 Chronological presentation of major development milestones of "przestrzeń i FORMA" journal. By W. Marzęcki

Krótko komentując poszczególne etapy budowania obecnej pozycji pisma, należy zacząć od wspomnianego wcześniej roku 2005, w którym światło dzienne ujrzał pierwszy numer „przestrzeni i FORMY”. Nie mieliśmy zbyt wiele czasu na odpoczynek po wydarzeniach związanych z pierwszą publikacją. Już trzecie wydanie czasopisma zawierało bardzo istotne zmiany. Po pierwsze znacząco została poszerzona Rada Naukowa, w skład której zgodziło się wejść dwóch profesorów spoza środowiska naszej uczelni, w tym członek rzeczywisty PAN. Po drugie opublikowaliśmy pierwszą zagraniczną korespondencję, specjalnie nadesłaną dla naszego czasopisma z Londynu. Od samego początku zależało nam na współpracy z studenckimi kołami naukowymi. Z tego powodu piąte wydanie „przestrzeni i FORMY” zostało w całości poświęcone warsztatowi zorganizowanemu przez koło naukowe „Spectrum”. Kolejny szósty numer czasopisma okazał się jeszcze bardziej obfitujący w wydarzenia istotne dla rozwoju naszego wydawnictwa. Pismo zaczęło być zauważane w innych krajowych ośrodkach akademickich. W tym numerze opublikowaliśmy pierwsze artykuły naukowców z Krakowa, Wrocławia i Poznania. Pojawiają się również artykuły autorów zagranicznych z Londynu, Pragi, Sheffield i Wiednia. Tutaj należy wspomnieć o prof. Wojciechu Kosińskim z Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej - wielkim przyjacielu naszego czasopisma. Jest on od samego początku zaangażowany w proces rozwoju „przestrzeni i FORMY”. Publikował on w naszym piśmie swoje materiały od jego pierwszego wydania. Na koniec jeszcze jedno niezwykle ważne wydarzenie związane z szóstym wydaniem „przestrzeni i FORMY”. Po przeszło półtorarocznych staraniach Oddział Gdański Polskiej Akademii Nauk zdecydował się objąć nasze czasopismo swoim patronatem. Stało się to w 2007 roku, trzecim roku ukazywania się czasopisma.

Na kolejne znaczące dla naszego czasopisma wydarzenie nie czekaliśmy zbyt długo. Rok później wkroczyliśmy w świat wirtualny. Staraniem doktorów Klary Czyńskiej i Pawła Rubinowicza powstaje strona internetowa. W 2008 roku rozpoczęło się internetowe publikowanie czasopisma jako uzupełnienie wydania papierowego. Od samego początku powstania pisma mieliśmy jeden bardzo poważny problem, z którym boryka się wiele wydawnictw. Mowa oczywiście o środkach finansowych niezbędnych do realizowania tego przedsięwzięcia. Pierwsze wydania czasopisma finansowaliśmy sami, poświęcając na ten cel prywatne pieniądze. Czasem udawało nam się pozyskać skromne fundusze z wydziału. W celu zaradzenia tym kłopotom i pozyskiwaniu środków z wszelkich możliwych źródeł w 2009 roku została powołana fundacja naukowa „SFERA”¹. Jedenasty numer czasopisma został już wydany przez nowo powstałą fundację. W tymże wydaniu pojawiły się pierwsze streszczenia angielskie wszystkich zamieszczanych w nim artykułów. Kolejny dwunasty numer zawierał już materiały w pełnych wersjach polskich i angielskich.

W ciągłym staraniu się o finansowanie czasopisma pojawił się pierwszy spokojniejszy okres, gdy udało się podpisać pomiędzy Gminą Miasto Szczecin i Fundacją SFERA umowę na wydanie 12 i 13 numeru „przestrzeni i FORMY”. Była to sytuacja nie tylko korzystna finansowo, ale zapoczątkowała etap współpracy merytorycznej pisma z władzami miejskimi. Chcieliśmy włączyć się jako czasopismo w nurt doraźnych jak i długofalowych działań miejskich związanych z urbanistyką i architekturą.

Kolejny rok działalności naszego wydawnictwa przyniósł znaczące zmiany. Piętnasty numer czasopisma, który ukazał się w 2011 roku uzyskał wsparcie merytoryczne nowej Rady Naukowej, w skład której weszło aż 50% członków zagranicznych. Pismo zaczęło być indeksowane w dwóch bazach: BazTech i Copernicus. Rok 2012 był jednym z bardziej znaczących momentów w rozwoju naszego czasopisma. Wprowadziliśmy procedury oryginalności publikacji (zapora ghostwriting) oraz unormowaliśmy zasady przygotowania i recenzowania artykułów kierowanych do publikacji. Nasze ośmioletnie starania o ustawiczne doskonalenie czasopisma zaowocowały wejściem „przestrzeni i FORMY” na listę czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. To osiągnięcie

¹ Szczecińska Fundacja Edukacji i Rozwoju Addytywnego „SFERA”, ul. 5 Lipca 7/10, 70-375 Szczecin tel. 91 488 93 27. Fundator Waldemar Marzęcki.

pomogło uzyskać po tylu latach nieustających wysiłków kolejny sukces w postaci zgody Rady Wydziału Budownictwa i Architektury ZUT na stałe finansowanie wydawnictwa. Tą niezwykle bogatą historię rozwoju czasopisma kończymy jak na razie ostatnim z wydarzeń, czyli podpisaniem umowy na rozpowszechnianie publikacji przez Platformę Internetową ICM Uniwersytetu Warszawskiego.

W codziennej mozolnej działalności redakcji „przestrzeni i FORMY” trudno zauważyć jak pismo się zmieniało. Zaprezentowane zestawienie wydarzeń bardzo wyraźnie pokazuje ile wysiłku i determinacji włożyli wszyscy zaangażowani w to przedsięwzięcie. Osoby angażując się na rzecz pisma robią to z własnej woli. Nikt nie oczekiwał od nich tego typu działań. Za to osoby prowadzące czasopismo liczą na to, że przyczyniają się do rozwoju środowiska naukowego architektury i urbanistyki oraz ta działalność wspomaga inne ośrodki akademickie w ich rozwoju naukowym, tak jak to czynią inne wydawnictwa.

Obecny skład redakcji „przestrzeni i FORMY” widoczny na okolicznościowej fotografii (Fot.1) przedstawia się następująco:

Fot. 1 Aktualny skład redakcji czasopisma „przestrzeń i FORMA”. (stan na luty 2014 r.). Fot. W. Marzęcki, L. Czernik

Fot. 1 Current members of the "przestrzeń i FORMA" editorial staff. (as of February 2014). Phot. W. Marzęcki, L. Czernik

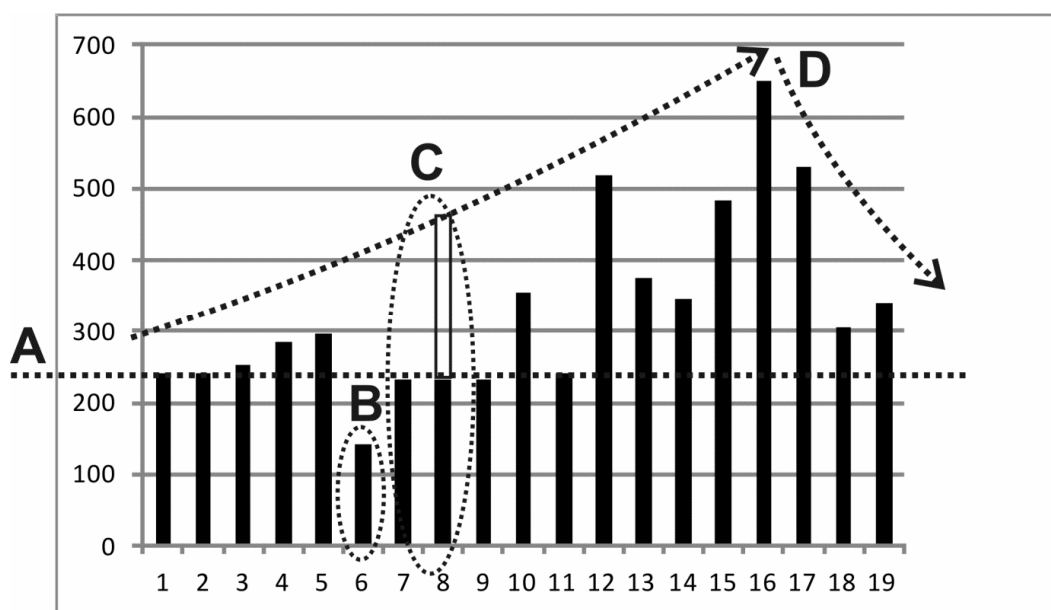
Od lewej: Adam Krajczyński (redaktor językowy – Nottingham), Mikołaj Heigel (członek redakcji - Szczecin), Paweł Rubinowicz (redaktor tematyczny- Szczecin), Ala Czekiel Świtalska (członek redakcji - Szczecin), Ela Czekiel-Świtalska (redaktor naczelny - Szczecin), Waldemar Marzęcki (redaktor naczelny naukowy - Szczecin), Adam Zwoliński (sekretarz redakcji - Szczecin), Klaudia Szumiato (sekretariat - Szczecin), Klara Czyńska (sekretarz redakcji - Szczecin), Miłosz Zieliński (redaktor tematyczny – Kraków) Zbigniew Paszkowski (redaktor ds. współpracy zagranicznej - Szczecin)

PORÓWNANIE OBJĘTOŚCI CZASOPISMA (NA TLE INNYCH WIODĄCYCH PERIODYKÓW O TEMATYCE ARCHITEKTONICZNEJ)

Z perspektywy dwudziestego wydania „przestrzeni i FORMY” można bardziej przyjrzeć się niektórym aspektom wydawniczym czasopisma, takim jak na przykład: objętość poszczególnych wydań czy jakże istotny, dobór tematyki publikowanych materiałów. Równie cenne będzie porównanie czasopisma z innymi uczelnianymi wydawnictwami architektonicznymi wydawanymi w Polsce. Do przeprowadzenia stosownych porównań zostały wybrane: „Architectus” – czasopismo Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej, „Czasopismo Techniczne” wydawane na Politechnice Krakowskiej oraz „Architecturae et Arti-

bus” ukazujące się na Politechnice Białostockiej. Wszystkie w/w wydawnictwa znajdują się na liście czasopism punktowanych Przez Ministerstwo Nauki Szkolnictwa Wyższego. Czasopismo Techniczne ma 6, Architectus 5, Przestrzeń i Forma 4 i Architecturae et Artibus 3 punkty

Na początek przyjrzyjmy się jak kształtuje się w wybranych wydawnictwach objętość poszczególnych numerów. Na początek przeanalizujemy ilości stron kolejnych wydań „przestrzeni i FORMY” Ryc. 2.

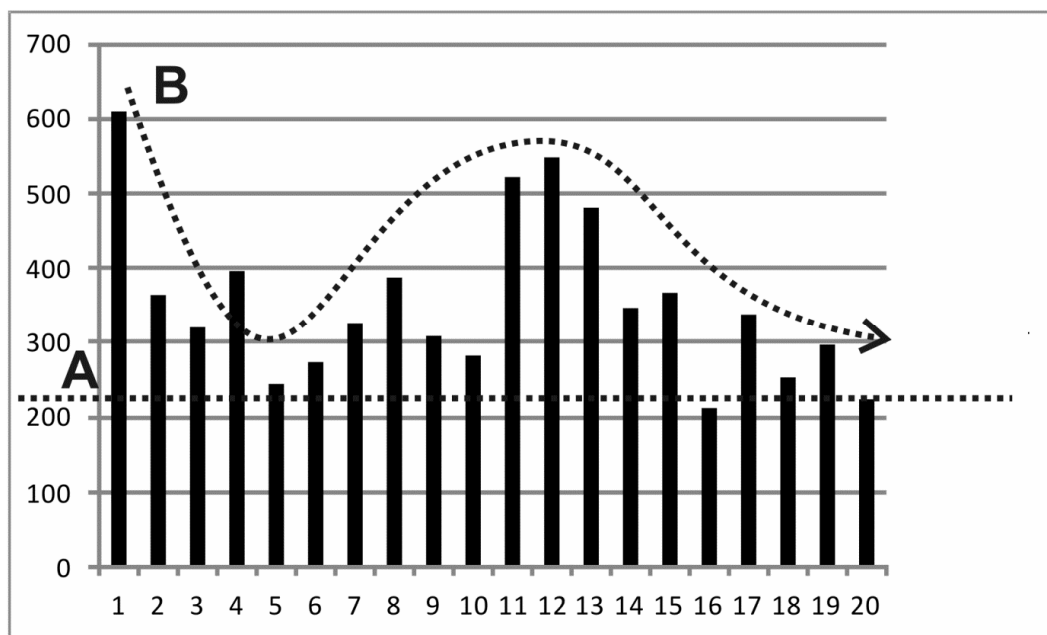
Ryc. 2 Zestawienie ilości stron poszczególnych wydań „przestrzeni i FORMY”. Aut. W. Marzęcki
Fig. 2 Breakdown of number of pages for subsequent editions of "przestrzeni i FORMA". By: W. Marzęcki

Pierwsze wydania „przestrzeni i FORMY” z 2005 roku liczyły 240 stron. Analizując wszystkie późniejsze roczniki czasopisma można zauważyć, że kolejne numery czasopisma sukcesywnie zwiększały swoją objętość by w numerze 5 osiągnąć objętość 298 stron. Wydanie szóste przerwało ten lekki trend wzrostowy objętością wynoszącą zaledwie 142 strony (Ryc. 2 oznaczenie B). Ten numer czasopisma był jedynym w dotychczasowej historii wydawniczej o tak małej objętości. Wynikało to z faktu, że było to wydanie tematyczne poświęcone w całości publikacji materiałów z Drugiego Międzynarodowego Seminarium, „Rewitalizacja - praktyczna wymiana doświadczeń”. Wspólne wydanie numeru szóstego i siódmego (Ryc. 2 oznaczenie C) liczącego 466 stron zapoczątkowało ponowny wzrost objętości większości z wydań naszego czasopisma. Apogeum objętości dotychczas wydanych numerów czasopismo osiągnięto w wydaniu szesnastym liczącym aż 650 stron (Ryc. 2 oznaczenie D). Od tego momentu obserwujemy tendencję spadkową objętości kolejnych numerów „przestrzeni i FORMY”. Przedostatnie dziewiętnaste wydanie czasopisma zawiera 340 stron. Analizując wszystkie dziewiętnaście wydań czasopisma można stwierdzić, że zauważony od numeru szesnastego spadek objętości kolejnych numerów czasopisma mimo wszystko nie jest tak znaczny, aby być mniejszym od objętości pierwszego wydania.

Wśród członków redakcji już od dłuższego czasu dyskutowano nad pożądaną objętością poszczególnych wydań naszego czasopisma. Cieszy nas fakt, że pismo stało się na tyle popularne wśród autorów, że możemy w redakcji dyskutować nad ewentualnym ograniczeniem ilości stron w poszczególnych wydaniach. Pojawił się pomysł aby rozważyć możliwość zmniejszenia objętości kolejnych wydań przechodząc z półrocznego cyklu wydawniczego na cykl kwartalny. Przeanalizujmy choćby pobieżnie jak kształtuje się objętość niektórych pism wydawanych w innych krajowych ośrodkach akademickich. Pod wzglę-

dem objętości najbardziej zbliżone jest „Czasopismo Techniczne” wydawane na wydziale Politechniki Krakowskiej. Jest to czasopismo o bardzo długiej historii na architektonicznym rynku wydawniczym. Pierwszy numer czasopisma wydawanego początkowo na Politechnice Lwowskiej ukazał się już w 1886 roku. Po przejęciu jakże pięknej tradycji wydawniczej przez Politechnikę Krakowską czasopismo ukazuje się nadal pod tą samą pierwotną nazwą.

Zestawienie objętości ostatnich dwudziestu wydań czasopisma przedstawia kolejny diagram Ryc. 3

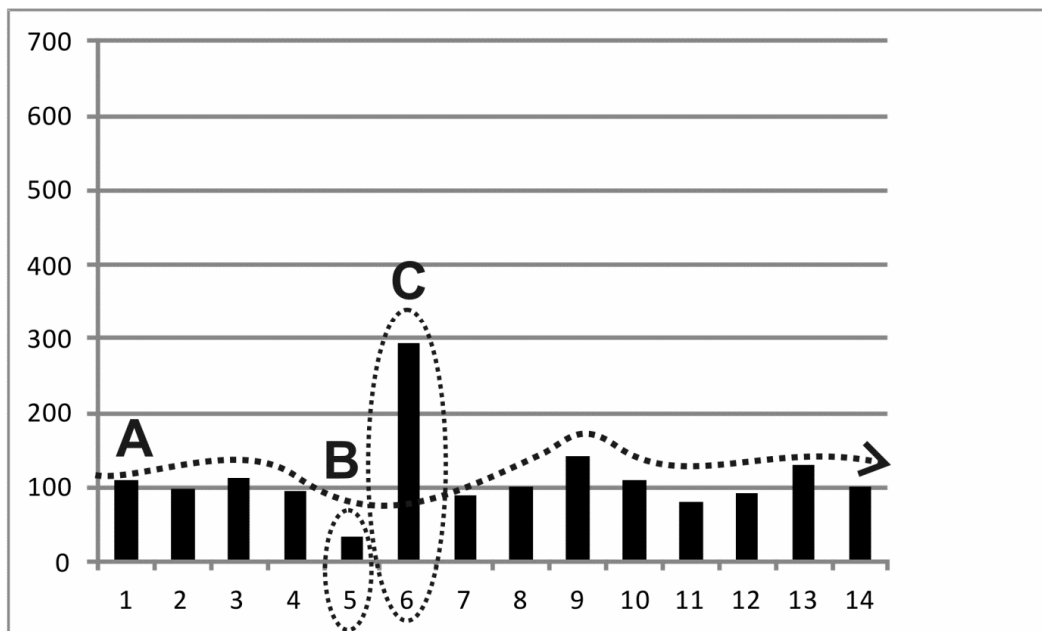

Ryc. 3 Zestawienie ilości stron poszczególnych wydań „Czasopisma Technicznego”. Aut. W. Marzęcki
Fig. 3 Breakdown of pages count for specific issues of "Czasopismo Techniczne". By W. Marzęcki

Najmniejsze objętościowo wydania „Czasopisma Technicznego” liczą mniej więcej dwieście kilkadziesiąt stron (Ryc.3 oznaczenie A). Ta ilość stron jest zbliżona objętością do wielu wydań „przestrzeni i FORMY”. Również wśród analizowanych wydań „Czasopisma Technicznego” największe 609 stronicowe wydanie odpowiada mniej więcej najbardziej objętościowemu 650 stronicowemu wydaniu „przestrzeni i FORMY”. W obu przypadkach są to wydania epizodyczne. Na tym kończą się pewne podobieństwa dotyczące objętości poszczególnych wydań w obu wydawnictwach. W „przestrzeni i FORMIE” objętość poszczególnych wydań wzrastała, z pewnymi zachwianiami do osiągnięcia apogeum w postaci wydania 650 stronicowego. Od tego momentu obserwujemy tendencję spadkową w odniesieniu do objętości następnych wydań. W „Czasopiśmie Technicznym” można obserwować nieco inną prawidłowość ilości stron w kolejnych wydaniach. Mamy do czynienia z pewnego rodzaju cyklicznością związaną ze zwiększającą i zmniejszającą się objętością następujących po sobie wydań. (Ryc. 3 oznaczenie B).

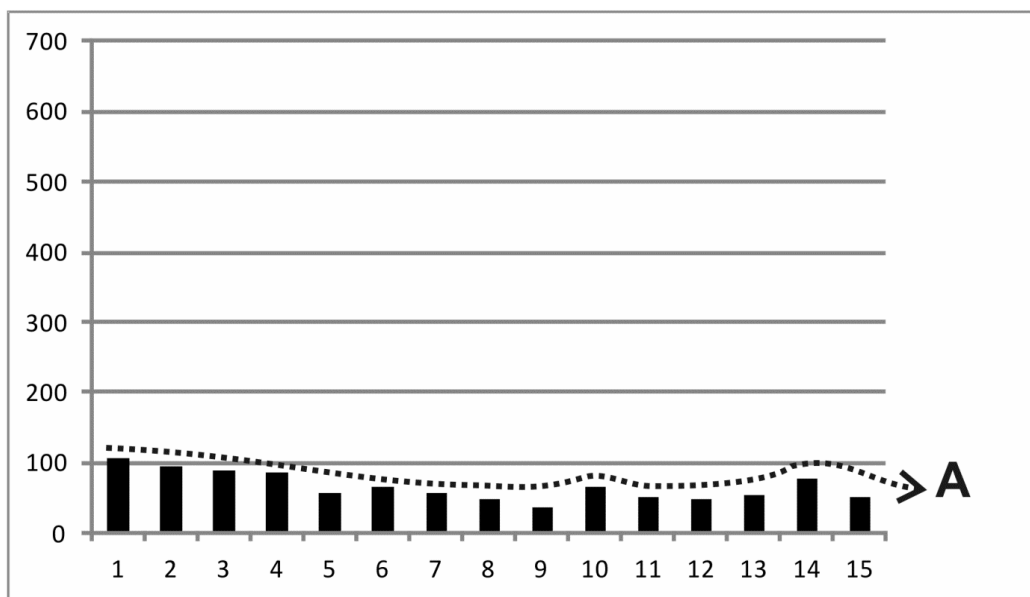
Kolejnym czasopiśmie, które zostało przeanalizowane pod względem objętości kolejnych wydań jest „Architectus” wydawany przez Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej. Tu pozwolę sobie na małą dygresję. Gdy jako młody pracownik naukowy uzyskałem możliwość i zaszczyt wydrukowania pierwszego artykułu w w/w piśmie, to pomyślałem sobie, że też chciałbym stworzyć podobne wydawnictwo w naszym Instytucie Architektury i Planowania Przestrzennego. Można więc powiedzieć, że „Architectus” jest pierwowzorem naszego czasopisma, choć różni się od niego w wielu miejscach.

Analizując objętość poszczególnych wydań „Architectusa” (Ryc. 4) możemy stwierdzić, że czasopismo to stara się wydawać poszczególne numery o dość rozsądnej objętości. Ilość stron większości z wydań oscyluje w okolicy stukilkudziesięciu z lekkim wahaniami (Ryc. 4 oznaczenie A). Do wyjątków należał numer „Architectusa”, który liczył zaledwie 35 (Ryc. 4 oznaczenie B) oraz numer liczący 293 strony (Ryc.4 oznaczenie C).

Ryc. 4 Zestawienie ilości stron poszczególnych wydań czasopisma „Architectus”. Aut. W. Marzęcki
 Fig. 4. Breakdown of the number of pages in subsequent issues of "Architectus". By W. Marzęcki

Ostatnim czasopismem, które zostało przeanalizowane pod względem ilości stron w poszczególnych wydaniach jest „Architecturae et Artibus” ukazujące się na Politechnice Białostockiej Ryc. 5.

Ryc.5 Zestawienie ilości stron poszczególnych wydań czasopisma „Architecturae et Artibus”. Aut. W. Marzęcki
 Fig. 5 The breakdown of the number of pages in subsequent issues of "Architecturae et Artibus" journal. By W. Marzęcki

W przypadku tego czasopisma można zauważyć, że z wszystkich czterech analizowanych czasopism ma najmniejszą objętość oraz najbardziej stabilną ilość stron w poszczególnych wydaniach. Największą objętość z przeanalizowanych numerów miało wydanie 107 stronicowe. Przy naturalnych wahaniami ilości stron, zauważonych również w pozostałych analizowanych wydawnictwach, w kolejnych wydaniach czasopisma w „Architecturae et Artibus” występuje tendencja do stopniowego zmniejszania się objętości w kolejnych jego wydaniach poczynając już od wydania drugiego (Ryc. 5 oznaczenie A).

Podsumowując rezultaty analiz objętości poszczególnych wydań omawianych czasopism architektonicznych można stwierdzić że:

Największe objętościowo są wydania poszczególnych numerów „Czasopisma Technicznego”. Potwierdza to też średnia ilość stron przypadająca na jedno wydanie. Wśród przeanalizowanych dwudziestu wydań wynosi ona 354 strony. Na drugim miejscu plasuje się „przestrzeń i FORMA” w wyniku średnio 293 strony na wydanie. Pozostałe dwa czasopisma mają zdecydowanie mniejszą średnią objętość poszczególnych numerów. „Architektus” ma 113 a „Architecturae et Artibus” 66 stron przypadających średnio na poszczególne wydania czasopisma.

Jeśli przeanalizować z kolei najmniejszą ilość stron przypadających na poszczególne wydania analizowanych czasopism, to zarówno Architectus i „Architecturae et Artibus” mają odpowiednio po 35 i 36 stron przypadających na poszczególne wydania. „przestrzeń i FORMA” ma najskromniejsze stronicowo wydanie składające się z 142 stron a „Czasopismo Techniczne” z 210 stron. Z tego wynika że i w tym zestawieniu zostały zachowane te same miejsca rankingowe jak przy analizowaniu średniej objętości wszystkich analizowanych numerów czasopism.

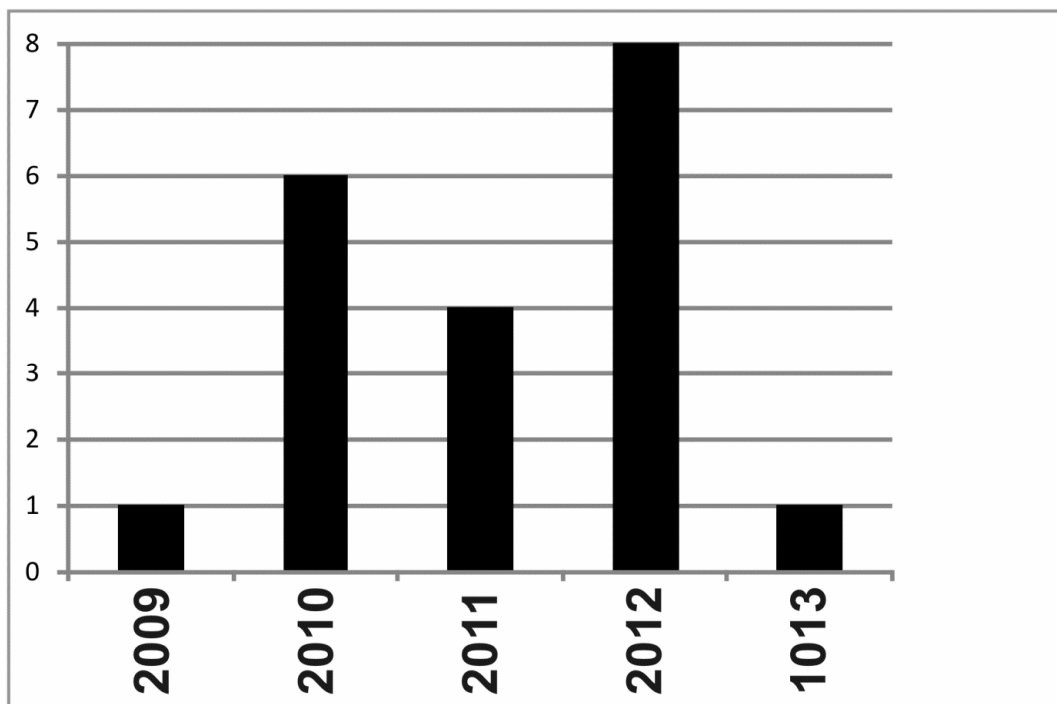
Jeśli przeanalizować z kolei wydania składające się z największej ilości stron to na pierwszym miejscu klasuje się „przestrzeń i FORMA” z wydaniem aż 650 stronicowym. Na drugim miejscu lokuje się „Czasopismo Techniczne” z wynikiem 609 stron, następnie „Architektus” z 293 stronami i na końcu „Architecturae et Artibus” z 107 stronicowym numerem czasopisma.

Generalnie po przeprowadzeniu porównania objętości poszczególnych wydań można stwierdzić, że czasopisma podzieliły się na dwie grupy. Redakcje „Architectusa” i „Architecturae et Artibus” zdecydowały się na wydawanie poszczególnych numerów czasopism z ilością stron oscylującą w granicach od stu kilkudziesięciu do kilkudziesięciu. W drugiej grupie znalazły się „Czasopismo Techniczne” i „przestrzeń i FORMA”, których nakłady są mniej więcej trzykrotnie większe od czasopism z pierwszej grupy.

ANALIZA PORÓWNAWCZA CZĘSTOTLIWOŚCI UKAZYWANIA SIĘ CZASOPISEM

Objętość poszczególnych wydań może zależeć od częstotliwości wydań. W związku z tym analizie została poddana ilość wydań poszczególnych czasopism w jednym roku.

Okazało się, że najmniejszą regularnością pod tym względem wykazuje się krakowskie „Czasopismo Techniczne”. Rozrzut w tym wypadku był bardzo duży. Były lata w których ukazywało się po jednym wydaniu czasopisma. W innych latach ukazywało się w ciągu roku 6 a nawet 8 numerów. (Ryc. 6).

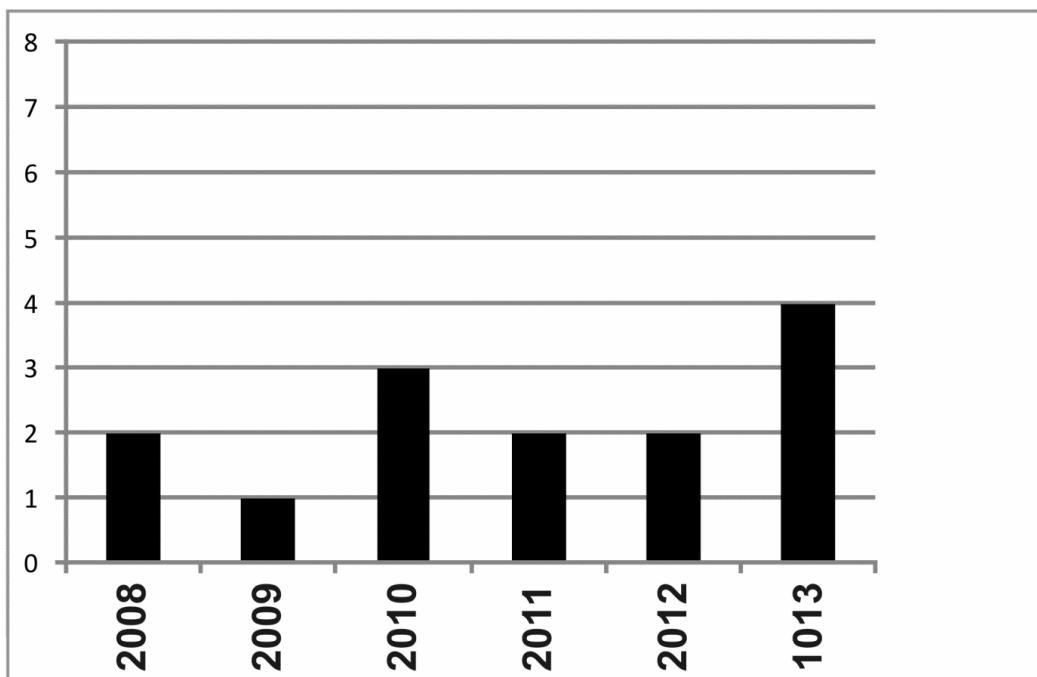
Ryc. 6 Analiza częstotliwości ukazywania się „Czasopisma Technicznego” w okresie jednego roku. Aut. W. Marzęcki

Fig. 6 Publishing frequency analysis of "Czasopismo Techniczne" within the period of one year. By: W. Marzęcki

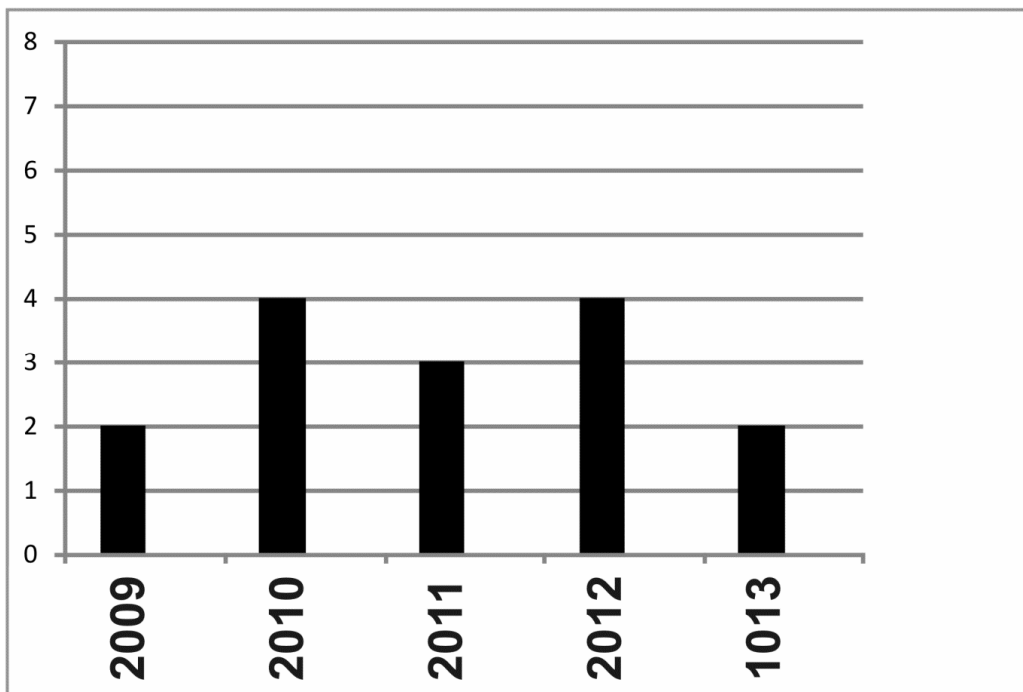
Analizując częstotliwość wydawania wrocławskiego „Architectusa” można zauważyć większą regularność w ilości rocznych wydań czasopisma w stosunku do „Czasopisma Technicznego”. Przede wszystkim jest mniejsza różnica w ilości wydań w ciągu jednego roku. Z sześciu analizowanych lat w trzech z nich ukazało się po dwa wydania czasopisma. W dwóch latach ukazały się trzy i nawet cztery numery czasopisma. W jednym z analizowanych lat wydani tylko jeden numer czasopisma Ryc.7.

W „Architecturae et Artibus” można zaobserwować nieco odmienny w stosunku do „Architectusa” stopień regularności w ilości wydań w poszczególnych latach (Ryc. 8). W pięcioletnim okresie naprzemiennie występowały lata o mniejszej i większej częstotliwości rocznych wydań. Gdyby nie trzy wydania w roku 2011 można by sądzić, że redakcja „Architecturae et Artibus” zamierza naprzemiennie wydawać raz dwa a raz cztery numery czasopisma w każdym kolejnym roku wydawniczym.

Analizując ilość wydań w poszczególnych latach „przestrzeni i FORMY” można zauważyć, że nie do końca zrealizowano założenie wydawania w roku dwóch numerów czasopisma (Ryc. 9). O ile przez dwa pierwsze lata ukazywało się po dwa wydania czasopisma, to w 2007 roku wydaliśmy aż pięć numerów „przestrzeni i FORMY”, w tym jeden numer podwójny 7/8. Z kolei w 2008 roku ukazało się tylko jedno wydanie „przestrzeni i FORMY” (ryc.9 oznaczenie A). Było to jednak tylko dwuletnie zakłócenie cyklu wydawniczego. W następnych latach konsekwentnie wydawane były założone wcześniej dwa numery czasopisma rocznie.

Ryc. 7 Analiza częstotliwości ukazywania się „Architectusa” w okresie jednego roku. Aut. W. Marzęcki
 Fig. 7 Publishing frequency analysis of "Architectus" within the period of one year. By: W. Marzęcki

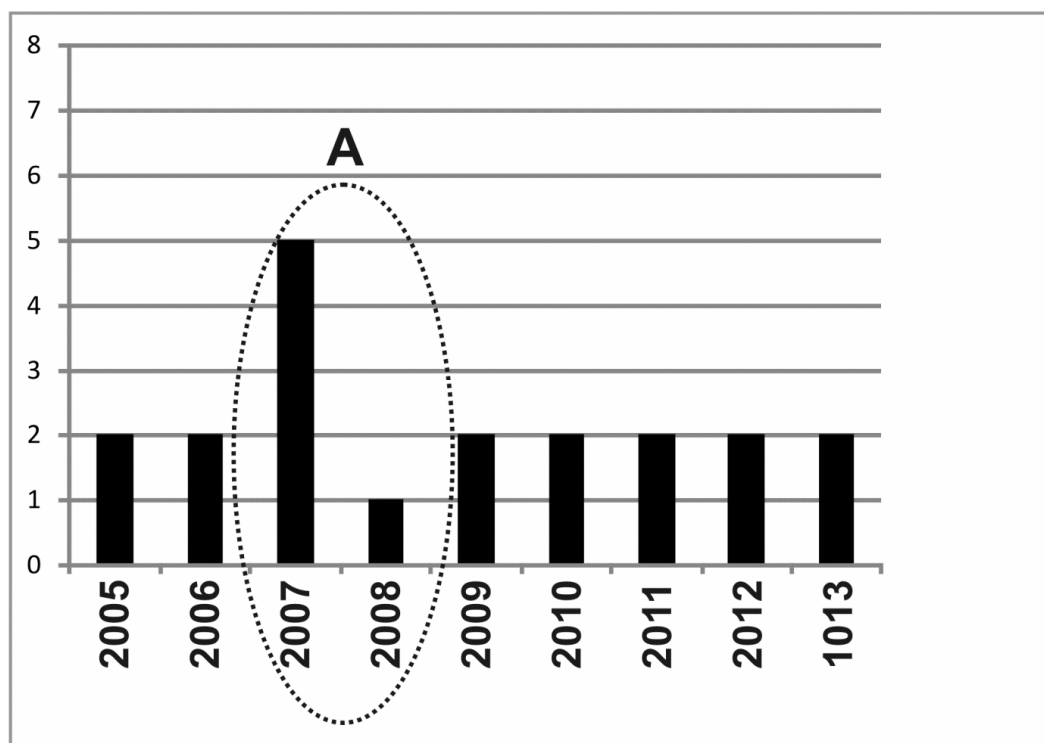

Ryc. 8 Analiza częstotliwości ukazywania się „Architecturae et Artibus” w okresie jednego roku. Aut. W. Marzęcki

Fig. 8 Publishing frequency analysis of "Architecturae et Artibus" within the period of one year. By: W. Marzęcki

Z przeprowadzonych porównań wynika, że jedynie „przestrzeń i FORMA” stara się konsekwentnie utrzymywać założoną roczną częstotliwość wydawania kolejnych numerów czasopisma. Pozostałe czasopisma prawdopodobnie założyły pewną dowolność w częstotliwości wydawania swoich czasopism. Z przeprowadzonej analizy porównawczej wynika, że model wydawania dwóch numerów „przestrzeni i FORMY” rocznie nie ma zasto-

sowania w odniesieniu do pozostałych wydawnictw. Trudno nawet z przeprowadzonych analiz wywnioskować aby któreś z pism dążyło do jakiegokolwiek regularności wydań w postaci na przykład kwartalnika czy rocznika.

Ryc. 9 Analiza częstotliwości ukazywania się „przestrzeni i FORMA” w okresie jednego roku. Aut. W. Marzęcki
Fig. 9 Publishing frequency analysis for "przestrzeń i FORMA" within the period of one year. Aut. W. Marzęcki

STRUKTURA BLOKÓW TEMATYCZNYCH I ICH EWOLUCJA

Czasopismo „przestrzeń i FORMA”

Od samego początku istnienia pisma prowadzone były ożywione dyskusje dotyczące treści publikowanych artykułów i ewentualnego podziału na stosowne bloki tematyczne. Co do generalnego profilu tematycznego czasopisma z podziałem na zagadnienia związane z planowaniem przestrzennym z urbanistyką oraz architekturę, panowała ogólna zgoda. Jednakże w dokładniejszym ustalaniu sposobu grupowania artykułów pod względem poruszanej w nich problematyki, nie było już jednomyślności. Generalnie ukształtowały się trzy koncepcje. Pierwsza z nich, najbardziej „liberalna” zakładała zupełnie dowolny dobór artykułów zakwalifikowanych do opublikowania i nie grupowanie ich w bloki tematyczne. Na skrajnie przeciwnym biegunie ulokowała się grupa zwolenników bardzo rygorystycznego doboru materiałów do publikacji. Zwolennicy tego poglądu uważali, że poszczególne numery naszego czasopisma powinny być poświęcone ściśle określonej i wcześniej zapowiedzianej problematyce. W trakcie licznych dyskusji rozważając monotematyczne wydania czasopisma rada naukowa i komitet naukowy doszli do wniosku, że możemy napotykać na trudności z doбором oraz ilością materiałów nadsyłanych do publikacji. W konsekwencji pewne „niszowe” tematycznie wydania „przestrzeni i FORMA” mogłyby się w ogóle nie ukazać. Jak wcześniej było wspomniane, rozważana była również możliwość publikowania artykułów bez jakiegokolwiek narzucania ich tematyki. To podejście miało jednak najmniejsze poparcie. Zaletą tej formuły czasopisma byłaby zapewne duża swoboda w pracach redakcyjnych nad nadsyłanymi materiałami do opublikowania oraz popularność tego typu założeń wśród potencjalnych autorów artykułów. Wadą tego typu rozwiązania mogła być groźba stopniowego zacierania się charakteru pisma. Ostatecznie

zwyciężył trzeci pogląd, że najbardziej odpowiednią formułą dla naszego czasopisma będzie stworzenie kilku stałych bloków tematycznych grupujących artykuły nadsyłane do redakcji. Ta kompromisowa forma doboru i grupowania tematyki publikowanych materiałów wydaje się sprawdzać w praktyce. Bloki tematyczne pojawiły się już w pierwszym numerze naszego czasopisma i jako zasada przetrwały do numeru 20.

Zestawienie wszystkich bloków tematycznych jakie pojawiły się w poszczególnych wydaniach czasopisma „przestrzeń i FORMA” ukazuje Ryc.10.

Numer wydania PIF	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Artykuły poprzedzające bloki tematyczne	X	X					X	X	X	X										
Teoria i historia	X	X	X	X			X	X	X	X										
Teoria											X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Historia											X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Architektura i konserwacja zabytków		X	X	X			X	X	X											
Architektura	X									X										
Urbanistyka i planowanie przestrzenne	X	X	X	X			X	X	X	X										
Architektura krajobrazu							X	X												
Krajobraz										X										
Recenzje			X				X	X												
Wydarzenia			X	X					X											
Korespondencja z Londynu			X	X			X	X												
Kolumna studencka/ Warsztaty studenckie	X	X	X				X	X					X							
Architektura, budownictwo, konstrukcje		X																		
Transgraniczne strategie rozwoju Polski Zachodniej				X																
Konkursy i warsztaty										X										
Dom na wodzie				X																

Ryc. 10 Analiza struktury bloków tematycznych w czasopiśmie „przestrzeń i FORMA”. Aut. W. Marzęcki
Fig. 10 Analysis of the structure of thematic blocks in the "przestrzeń i FORMA" journal. By: W. Marzęcki

Analizując strukturę bloków tematycznych w czasopiśmie „przestrzeń i FORMA” można dojść do następujących spostrzeżeń. Stałym okazała się jedynie formuła bloków tematycznych. Ilość i tematyka bloków uległa na przestrzeni ośmiu lat istnienia czasopisma pewnym modyfikacjom. W pierwszym numerze „przestrzeni i FORMY” z 2005 roku publikowane materiały pogrupowane były w trzech blokach tematycznych: **Teoria i historia**, **Architektura** oraz **Urbanistyka i planowanie przestrzenne**. Wydanie pierwsze czasopisma poprzedzały dwa artykuły prof. Wojciecha Kosińskiego z Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej oraz prof. Stanisława Latoura z Instytutu Architektury i Planowania Przestrzennego. Ta formuła artykułów wstępnych z dwoma wyjątkami (nr 3 i 4 – nie licząc trzech wydań bez bloków tematycznych) przetrwała do 10 wydania czasopisma (Ryc. 10 obszar A). Rozpoczęła również swą działalność jako oddzielna grupa tematyczna **Kolumna studencka/ Warsztaty studenckie**.

Do wydania 10. „przestrzeni i FORMY” stałym blokiem tematycznym towarzyszyły zagadnienia które publikowane były w miarę regularnie (Ryc.10 obszar B1). Należały do nich **Architektura krajobrazu**, **Krajobraz**, **Recenzje**, **Wydarzenia**, **Korespondencja z Londynu** oraz **Kolumna studencka/Warsztaty studenckie**. Od wydania 12 tego typu formuła dodatkowych bloków tematycznych została zarzucona. Jedynie w 13 numerze Przestrzeni i Formy pojawiła się jednorazowo **Kolumna studencka/Warsztaty studenckie**.

Wśród tematów wspierających główne bloki tematyczne były też takie, które zostały opublikowane tylko raz (Ryc. 10 obszar B2). Wśród nich jedynie **Dom na wodzie** był tematem doraźnym i chyba niesłusznie zaliczonym do bloków tematycznych. W odniesieniu do pozostałych dwóch bloków tematycznych można rozważyć choćby epizodyczne ich ponowne wznawianie. Należą do nich **Transgraniczne strategie rozwoju Polski Zachodniej** oraz **Konkursy i Warsztaty**.

Mimo przyjętej generalnie zasady podziału materiałów publikowanych w grupach tematycznych trzy wydania Przestrzeni i Formy (nr 5, 6 i 11) były bez podziału na tematy. Można powiedzieć, że spełniały one rolę wydań monotematycznych. Jeden z nich poświęcony był warsztatom studenckim „industrial action” drugi międzynarodowemu seminarium

"Rewitalizacja - praktyczna wymiana doświadczeń" trzeci zaś konferencji „Fenomeny Pogranicza - Nauczanie Architektury i Urbanistyki w Szczecinie”.

W trakcie naturalnego wypracowywania formuły bloków tematycznych, poczynając od pierwszego do dziesiątego numeru, żadne z wydań nie miało identycznego podziału na bloki tematyczne. Sytuacji tej nie zmieniał fakt, że wydania 7 i 8 mają identyczne bloki tematyczne. Jest to wydanie podwójne i w sposób oczywisty nie mogły mieć innego podziału bloków tematycznych.

Stały podział bloków tematycznych pojawił się dopiero od numeru 12 i jest obowiązującym do tej pory (Ryc. 10 obszar C.). Warto przyrzeć się też ewolucji poszczególnych grup tematycznych Ryc. 11.

Numer wydania PiF	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Artykuły poprzedzające bloki tematyczne	X	X					X	X	X	X										
Teoria i historia	X	X	X	X			X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Teoria												X	X	X	X	X	X	X	X	X
Historia												X	X	X	X	X	X	X	X	X
Architektura i konserwacja zabytków		X	X	X			X	X	X											
Architektura	X									X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Urbanistyka i planowanie przestrzenne	X	X	X	X			X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Architektura krajobrazu							X	X				X	X	X	X	X	X	X	X	X
Krajobraz									X			X	X	X	X	X	X	X	X	X
Recenzje			X				X	X												
Wydarzenia			X	X					X											
Korespondencja z Londynu			X	X			X	X												
Kolumna studencka/ Warsztaty studenckie	X	X	X										X							
Architektura, budownictwo, konstrukcje		X																		
Transgraniczne strategie rozwoju Polski Zachodniej				X																
Konkursy i warsztaty										X										
Dom na wodzie				X																

Ryc. 11. Analiza ewolucji bloków tematycznych w czasopiśmie „przestrzeń i FORMA”. Aut. W. Marzęcki

Fig. 11 Analysis of the thematic blocks in the "przestrzeń i FORMA" journal. By: W. Marzęcki

Najbardziej trwałym blokiem tematycznym, dodatkowo występującym pod tą samą nazwą do dnia dzisiejszego jest **Urbanistyka i planowanie przestrzenne** (Ryc. 11 obszar D). Drugim blokiem tematycznym, który zachował swój tytuł aż do numeru 10 była **Teoria i historia** (Ryc. 11 obszar A). Blok ten od numeru 12 rozpadł się na dwa **Teorię** i oddzielną **Historię** (Ryc. 11 obszar B). Obszarem tematycznym, który z oczywistych względów również występuje we wszystkich wydaniach „przestrzeni i FORMY” jest problematyka architektoniczna. Jednakże jej nazwa ulegała pewnym modyfikacjom (Ryc. 11 obszar C). Blok **Architektura** w drugim wydaniu czasopisma został poszerzony o zagadnienia konserwacji zabytków przybierając brzmienie **Architektura i konserwacja zabytków**, by pod tą nazwą przetrwać do wydania dziewiątego. Od wydania dziesiątego powrócono do pierwotnej nazwy **Architektura**. Zagadnienia konserwatorskie straciły swój wyróżnik w nazwie bloków tematycznych. Ostatni z bloków tematycznych, który od siódmego wydania znalazł stałe miejsce w naszym wydawnictwie poświęcony jest krajobrazowi (Ryc. 11 obszar E). Nazwa tego bloku tematycznego, tak jak to miało miejsce z wymienionymi wcześniej, uległa w kolejnych wydaniach czasopisma pewnej modyfikacji. Początkowo zagadnienia krajobrazowe były publikowane pod nazwą **Architektura krajobrazu**, by następnie zmienić nazwę na **Krajobraz**. Bloki tematyczne, które zostały wyróżnione we wcześniejszym zestawieniu (Ryc. 10 obszary B1 i B2) nie mają swojej kontynuacji w kolejnych numerach czasopisma. Jedynie w numerze 13 „przestrzeni i FORMY” został ponownie uwzględniony blok tematyczny **Warsztaty studenckie**.

Reasumując, gdy analizuje się ewolucję bloków tematycznych na jakie były podzielone materiały drukowane od 1 do 20 numeru czasopisma „przestrzeń i FORMA”, można stwierdzić, że w początkowej fazie rozwoju czasopisma każde jego wydanie miało zmieniane układy bloków tematycznych. Jedynie wydanie 7 i 8 miało ten sam zestaw bloków tematycznych, gdyż było wydaniem wspólnym. Był to można powiedzieć okres wypracowania stałego zestawu problematyki artykułów. Od numeru 12 mamy do czynienia z okresem w którym wszystkie kolejne numery mają identyczny zestaw bloków tematycznych.

Warto spojrzeć jak problem bloków tematycznych rozwiązały inne uczelniane pisma architektoniczne.

Czasopismo „Architectus”

W piśmie Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej występuje kilka powtarzających się bloków tematyczny. Wśród 10 przebadanych numerów czasopisma najczęściej bo 6 razy występują jako oddzielne pozycje **Recenzje** Ryc. 12 (obszar A).

	1(23)/2008	2(24)/2008	1-2(25-26)/2009	1(27)/2010	Supl 2010 / 2(28)/2010	1(29)/2011	2(30)/2011	1(31)/2012	2(32)/2012
Od redakcji		X			X				
Prezentacja	X	X	X	X		X		X	
Nasi mistrzowie	X	X	X	X		X			
Sprawozdania	X	X	X	X					
Dziedzictwo						X			
Budownictwo i technika						X			
Edukacja						X			
Współczesność						X			
65 lat Wrocławskiej Szkoły Architektury					X				
Jednostki Organizacyjne					X				
Aktywność Studentów Wydziału Architektury					X				
Studia doktoranckie na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej, rok akademicki 2009/2010					X				
Z przymrużeniem oka					X				

Ryc. 12 Analiza struktury bloków tematycznych w czasopiśmie „Architectus”. Aut. W. Marzęcki

Fig. 12 The analysis of thematic blocks in the "Architectus" journal. by: W. Marzęcki

Druga w kolejności występowania jest pozycja nazwana **Nasi mistrzowie**. Temat ten został omówiony w 5 wydaniach „Architectusa” (Ryc. 12 obszar B). Cztery razy w oddzielnym bloku tematycznym wystąpiły **Sprawozdania** (Ryc.12 obszar C). Dwa wydania czasopisma poprzedziły teksty **Od redakcji**. (Ryc.12 obszar D). Pozostałych 9 bloków tematycznych ukazało się jedynie raz (Ryc.12 obszar E).

„Czasopismo Techniczne”

W „Czasopiśmie Technicznym” struktura bloków tematycznych jest jeszcze inna. Nie występują bloki tematyczne, które mniej bądź bardziej systematycznie pojawiają się w poszczególnych wydaniach czasopisma. Większość z przebadanych wydań „Czasopisma Technicznego” ma zupełnie otwartą strukturę publikowanych tematów. Jedynie od czasu do czasu wydawane są numery w całości poświęcone jednemu tematowi. Przykładem mogą być numery czasopisma w całości poświęcone tematyce zieleni, rewitalizacji czy architekturze i urbanistyce średniowiecznej.

Czasopismo „Architecturae et Artibus”

„Architecturae et Artibus” od samego początku konsekwentnie publikuje artykuły bez wyraźnego profilowania ich tematyki.

Podsumowanie

Z porównania sposobu doboru tematyki publikowanych materiałów w „przestrzeni i FORMIE”, „Architectusie”, „Czasopiśmie Technicznym” i „Architecturae et Artibus” można wywnioskować, że każde z czasopism problem ten rozwiązuje nieco odmienne. Trudno z przeprowadzonego porównania wywieść przekonanie, że powinno się grupować publikowane materiały w bloki tematyczne, czy wręcz wydawać poszczególne numery poświęcone jednej tematyce. Każde z czasopism prowadzi swoją własną politykę w tym zakresie. Można powiedzieć, że od zespołu redakcyjnego zależy czy czasopismo będzie dążyć do wyraźnego profilu tematycznego, czy będzie platformą swobodnej wypowiedzi na tematy architektoniczne, urbanistyczne, krajobrazowe czy techniczne, społeczne i wszystkie inne nawet pośrednio związane z główną tematyką.

WNIOSKI

1. Analiza porównawcza takich naukowych czasopism architektonicznych jak „Czasopismo Techniczne”, „Architectus”, „Architecturae et Artibus” oraz „przestrzeń i FORMA” nie

przesądza, czy słusznym jest tworzenie stałych bloków tematycznych czy zupełnie swobodny dobór materiałów do publikacji. Żadna z tych opcji nie zyskała przewagi. W związku z tym można przejąć, że dążenia do stałych bloków tematycznych w „przestrzeni i FORMIE” jest suwerenną decyzją redakcji i może być uznana za prawidłową.

2. Przy założeniu stałego zestawu bloków tematycznych, których trafność doboru została potwierdzona w praktyce wydawniczej, można rozważyć dodatkowy zestaw bloków tematycznych pojawiających się nieregularnie. Wśród nich mogą znaleźć się bloki o stałej nazwie lub grupy tematyczne o nazwach epizodycznych. Sugestie dotyczące owych bloków tematycznych zawarte są w poniższych wnioskach.

3. Należy rozważyć powrót do artykułów wstępnych, które z krótką przerwą publikowane były do numeru 10 „przestrzeni i FORMY”.

4. Wśród bloków tematycznych, które pojawiły się jednorazowo, warto zastanowić się, czy nie powrócić do **Architektury, budownictwa, konstrukcji**. Podstawą utworzenie tej grupy tematycznej był zamysł publikowania w czasopiśmie artykułów przede wszystkim pracowników naukowych kierunku budownictwo. Ścisły związek architektury i specjalności budowlanych jest oczywisty. Stworzenie forum przedstawiania problemów naukowych z dziedziny budownictwa w ścisłym powiązaniu z zagadnieniami architektonicznymi może być czymś cennym i rzadko obecnym w praktyce wydawniczej innych architektonicznych wydawnictwach naukowych.

5. Wśród bloków tematycznych, które do wydania 10 naszego czasopisma ukazywały się w miarę regularnie, warte kontynuacji wydają się być **Wydarzenia, Recenzje**.

6. Warte przywrócenia blok tematyczny związany z działalnością naukowych kół studenckich, który występował wcześniej i był pewnego rodzaju ewenementem na tle innych architektonicznych czasopism naukowych. Otwarcie łam pisma ściśle naukowego dla studentów może być pewnym „przedszkolem” dla przyszłych pracowników naukowych, którzy przecież w sposób naturalny wywodzą się z grona obecnych studentów.

7. Wśród opublikowanych jednorazowo bloków tematycznych znalazły się również: **Transgraniczne strategie rozwoju Polski Zachodniej** oraz **Konkursy i Warsztaty**. Jeśli by podjąć decyzję o stworzeniu, jako uzupełnienie stałych bloków tematycznych grupy bloków tematycznych ukazujących się nieregularnie, to należy rozważyć włączenie ich w tę grupę.

8. Godny rozważenia jest również powrót do zamiaru wydawania monotematycznych numerów czasopisma, jako publikacji okolicznościowych związanych z konferencjami, sympozjami czy wydaniem specjalnymi poświęconymi podkreślenia wagi i aktualności wybranego zagadnienia architektonicznego, urbanistycznego czy krajobrazowego.

Z wniosków niezwiązanych ze strukturą bloków tematycznych wymienić można następujące:

9. Należy ponownie podjąć próbę nawiązania współpracy z władzami Szczecina w celu komentowania i naukowego wspierania zamierzeń miasta w jego działaniach urbanistycznych, architektonicznych i krajobrazowych.

10. Analiza wybranych krajowych czasopism architektonicznych wskazuje na fakt, że czasopismo znajduje się w grupie wydawnictw o dużej objętości. Jeśli założyc objętość poszczególnych wydań na poziomie większym niż na przykład 300 stron to może należy rozważyć zwiększenie ilości wydań w jednym roku kalendarzowym.

TWENTIETH ISSUE OF THE „SPACE AND FORM” JOURNAL – WORK SUMMARY IN COMPARISON TO OTHER ARCHITECTURE JOURNALS

Publishing the 20-th anniversary issue of "przestrzeń i FORMA" calls for a moment of reflection on the phenomenon that something which was unlikely to achieve any degree of success on the publishing market has now grown into full adulthood with its issue number twenty. Such an occasion means it is high time to take a more detached look at the evolution of our journal.

The year 2005 is the date of publishing of the very first issue of "przestrzeń i FORMA". This marks the first and final chapter of our struggles with the birth of a new journal. I was very lucky to receive such support from our colleagues when I announced the intention to create a purely scientific journal. The role of particular importance was played by Piotr Fiuk, PhD. Eng. Arch. who became the first editorial assistant. He can safely be said to have been indispensable back then. With time, the number of people involved in preparing the first issue of the journal grew. Among these people, Elżbieta Czekiel-Świtalska, PhD. Eng. Arch. was there with us since the very beginning – she is the current editor-in-chief of the journal. We discussed the thematic profile of the journal, its layout. However, as usual, people were very emotional about the name. The name of the journal acts as a trademark, a banner – it sometimes stands for a program manifesto. Among the many suggestions we finally chose the most fitting one which referred to space and form ("przestrzeń i FORMA"). Despite the fact that it has been 8 years since the first issue of the journal, throughout that time the name "przestrzeń i FORMA" remained with us. To this day, the message which was the foundation of our journal remains current. We wanted to publish materials on spatial planning, landscape planning and urban development, the broadly understood contemplation of space. On the other hand, the FORM is synonymous with the contemplation of architecture. The title page has been mostly unchanged throughout these years, apart from the change from white cover background to black. Apart from that, there were also minor changes to the lettering of the journal name. However, the upper strip presenting the chosen illustrations from the published articles in the current issue has been there from the very beginning. Today, Adam Zwoliński, PhD. Eng. Arch. is responsible for selecting the images for this peculiar summary of the journal contents. Of course, this is not the only editing task of Adam Zwoliński, PhD. Eng. Arch.

The twentieth issue of our journal is a great occasion to look back at the major events which influenced its development. See Illus. 1 below for a chronological presentation of such events.

In order to make a brief comment on the specific stages of building our current market position, one has to begin with the above mentioned year 2005 in which the first issue of "przestrzeń i FORMA" saw the light of day. There was little time for respite after the first publication. As early as the third issue, we introduced major changes to the journal formula. First of all, the editorial board was expanded to include two professors not affiliated with our university, including an actual member of PAN (Polish Academy of Sciences). Secondly, we published our first foreign correspondence from London. Since the very beginning, our intention was to collaborate with students' associations. For this reason, the fifth issue of "przestrzeń i FORMA" was devoted to workshops organized by the students' association "Spectrum". The subsequent issue no. 6 of the journal was even more eventful from the point of view of its development. Academic centers in Poland began to take notice of our journal and in this issue, we began to publish articles by scientists from Kraków, Wrocław and Poznań, this also included articles by foreign authors from London, Prague, Sheffield and Vienna. At this point it is worth to mention prof. Wojciech Kosiński from the Department of Architecture of the Cracow University of Technology - who is a great friend of our journal. He was very involved with the development of "przestrzeń and FORMA", publishing his works in our journal from the very beginning. Finally, another very important event related to issue no. 6 of "przestrzeń

i FORMA” is that after more than a year and a half of petitioning, the Gdańsk Division of Polish Academy of Sciences decided to take patronage over our journal. This happened in 2007, the third year of publishing our journal.

We didn't have to wait long for the next major events in the development of our journal. One year later we set our foot in the virtual world. The joint efforts of PhDs Klara Czyńska and Paweł Rubinowicz resulted in our own website. In 2008, we launched first online publications of our journal as a supplement to the paper edition. Since the very beginning, we had one major problem, shared by other publishing houses. This of course refers to the financial means to come through with our undertaking. We financed the first issues from our own funds. At times, we were able to obtain a small grant from our department. In order to alleviate this problem and to obtain funds from all possible sources, in 2009 the science foundation "SFERA"² was established. The eleventh issue of our journal was funded by the new entity. This issue also featured the first summaries of all the articles in English. The subsequent, twelfth issue contained full articles in both English and Polish.

In our constant effort to obtain financing, we finally were able to lay back for the first time when we signed an agreement between The Szczecin City Commune and SFERA Foundation for financing issues 12 and 13 of „przestrzeń i FORMA”. This situation was not only advantageous from the financial point of view, it also allowed us to begin our partnership with the city authorities. Our plan was to get involved, as a journal, in the current and long-term actions related to urban development and architecture.

The next year of operations brought about more substantial changes. Issue no. 15 of our journal was published in 2011 and was supported by the new editorial board to include 50% foreign members. The journal also began to be indexed in two databases: BazTech and Copernicus. The year 2012 marks another milestone in our development. We introduced plagiarism control for our publications (to root out ghostwriting) as well as formulated and promoted the general principles for preparing and reviewing articles intended for publication. The eight years of effort in improving our journal resulted in „przestrzeń and FORMA” being included on the list of ranked scientific journals by the Ministry of Science and Higher Education. This achievement helped us to reach another milestone for which we have struggled a lot in the previous years - the approval of the Council of Department of Construction and Architecture of ZUT to grant a permanent subsidy for publication. This highly eventful history of our journal is finished by, as for now, the last event - the signing of the agreement for publication of the journal via the ICM Online Platform of the University of Warsaw.

Looking at the day to day labors of the editing staff of „przestrzeń i FORMA”, it's hard to notice now much the journal has changed. The presented list of events emphasizes the effort and determination of all the persons involved in the undertaking. All the involved persons choose to participate in the journal development of their own will. Nobody asked them to do this. On the other hand, the persons in charge of the journal contribute to the development of the scientific society of architecture and urban development, such actions benefit other academic centers and their scientific development, just like other journals.

The current members of the editorial staff of „przestrzeń i FORMA” as seen on the photo from the event (Photo.1) are as follows:

From the left: Adam Krajczyński (language editor – Nottingham), Mikołaj Heigel (editorial staff - Szczecin), Paweł Rubinowicz (thematic editor - Szczecin), Ala Czekiel Świtalska (editorial staff - Szczecin), Ela Czekiel-Świtalska (editor in chief - Szczecin), Waldemar Marzęcki (science editor in chief - Szczecin), Adam Zwoliński (editorial assistant - Szczecin), Klaudia Szumiato (secretary's office - Szczecin), Klara Czyńska (editorial

² The Szczecin Foundation for Education and Additive Development "SFERA", ul. 5 Lipca 7/10, 70-375, Szczecin; phone: 91 488 93 27. founder Waldemar Marzęcki.

assistant - Szczecin), Miłosz Zieliński (thematic editor – Kraków) Zbigniew Paszkowski (editor in charge of foreign partnership - Szczecin)

COMPARING THE PAGES COUNT (WITH OTHER LEADING ARCHITECTURE JOURNALS)

On the occasion of the twentieth issue of "przestrzeń i FORMA" we try and look at some of the aspects related to publishing like, for example, the pages count of each particular issue, or the more important matter of the main thematic framework of the published materials. It is equally valuable to compare the journal with its peer architecture magazines published in Poland in this regard. We selected the following journals for such comparison: „Architectus” – the journal published by the department of architecture of the Wrocław University of Technology, "Czasopismo Techniczne" published by the Cracow University of Technology and "Architecturae et Artibus" published by the Białystok University of Technology. All the above mentioned journals are ranked by the Ministry of Science and Higher Education.

The current ranks are: 6 points for Czasopismo Techniczne, 5 for Architectus, 4 for Przestrzeń i Forma and 3 for Architecturae et Artibus

First of all, let's examine the pages count of specific issues of each journal. First, let's analyze the number of pages in subsequent issues of "przestrzeń i FORMA" (Illus. 2).

The first edition of "przestrzeń i FORMA" from 2005 was 240 pages. The analysis of subsequent annual editions shows that the pages count has steadily increased, reaching the 298 pages mark by issue 5. The sixth edition broke out of that trend, with the pages count dropping to only 142 pages (Illus. 2 mark B). This issue was the only one in our publishing history to have such a low pages count. It was due to the fact that the particular issue was devoted fully to publishing materials from the Second International Seminar „Rewitalizacja - praktyczna wymiana doświadczeń” [Revitalization - exchanging practical experiences]. Issues number six and seven (Illus. 2 mark C) counted 466 pages and took us back on track with the increasing pages count in most of the later issues. The largest amount of pages ever achieved thus far was issue sixteen with 650 pages (Illus. 2 mark D). From that moment on we observe a downward trend for the total number of pages per issue of „przestrzeń i FORMA”. The penultimate, nineteenth issue of the journal has 340 pages. Analyzing all the nineteen issues of the journal, it is safe to assume that the decrease in the amount of pages after issue sixteen was not significant enough to reduce that number below the pages count of the first journal issue.

Members of our editorial team have been discussing the issue of optimal number of pages for each issue since a very long time. We are glad to see that our journal became so popular with the authors that we can safely discuss the possibility of reducing the pages count for specific issues. There was an idea to consider reducing the pages count of subsequent editions by switching over from bi-annual journal issues to quarterly. Let's briefly compare the page counts of other journals published by domestic academic institutes. "Czasopismo Techniczne" published by the Cracow Institute of Technology seems to be the closest to "przestrzeń i FORMA" in this regard. This journal has been present on the architecture journal market for a very long time. The first issue was published at the Lviv Polytechnic in 1886. This beautiful tradition has been upheld by the Cracow Institute of Technology and the journal is still published under its original name.

The breakdown of pages count for the last twenty issues of the journal can be found in the diagram below on Illus. 3

The lowest pages count per issue for "Czasopismo Techniczne" is more or less two hundred and several dozen pages (Illus.3 mark A). This amount is close to the pages count for some issues of "przestrzeń i FORMA". Moreover, the largest issue of "Czasopismo Techniczne" is 609 pages, which is roughly equivalent to the largest, 650

page issue of "przestrzeń i FORMA". In both cases, such issues are episodic. However, this is where the similarities between the two publications end. For „przestrzeń i FORMIA”, the page count for subsequent editions has increased until the apex point was reached in the 650-page edition. From this moment on we observe a steady decline of the number of pages in the subsequent issues. On the other hand, with "Czasopismo Techniczne" we observe a slightly different trend in the number of pages in subsequent editions. Apparently, there is a noticeable cycle of increasing and decreasing number of pages in alternating issues. (Illus. 3 mark B).

Another journal to be analyzed as regards the pages count in subsequent editions is "Architectus" published by the Architecture Department of the Wrocław Institute of Technology. As a young scientist I was honored with the opportunity to publish my first article in the above mentioned journal, I thought I would like to establish a similar journal in our Institute of Architecture and Spatial Planning. It can be said that "Architectus" was the prototype for our journal, even though the differences between the two are significant.

The analysis of page count of subsequent issues of "Architectus" (Illus. 4) we find out that the journal tries to maintain a reasonable volume for most of the issues. The pages count is roughly hundred and several dozen, with slight variations (Illus. 4 mark A). Exceptions include one issue of "Architectus" with only 35 pages (Illus. 4 mark B) and the 293-page issue (Illus.4 mark C).

The last journal to be analyzed as regards to the number of pages in subsequent issues is "Architecturae et Artibus" published by the Białystok Institute of Technology, Illus. 5.

This journal, compared to the other analyzed publications, stands out with the lowest pages count and the most stable pages count throughout the issues. The largest observed number of pages was in the 107-page issue. Compared to the natural fluctuation of page count in the other analyzed journals, subsequent editions of "Architecturae et Artibus" show a tendency to reduce the number of pages in subsequent publications, beginning with the second issue (Illus. 5 mark A).

To summarize, the analysis of individual journals discussed in this article indicates that:

Largest page count is observed in "Czasopismo Techniczne". The average number of pages per issue confirms this notion. Among the analyzed 20 issues of the journal, the average pages count is 354. "Przestrzeń i FORMA" comes second, with average pages count of 293 per issue. The other two journals exhibit a much lower average number of pages, 113 for „Architektus" and 66 average pages per issue of "Architecturae et Artibus".

If we are to analyze the lowest page counts for specific journals, both Architectus and „Architecturae et Artibus" achieve the lowest count at 35 and 36 pages per issue respectively. The smallest page count among issues of "przestrzeń i FORMA" is 142 pages and 210 for "Czasopismo Techniczne". This means that the ranking here is the same as with the average number of pages for all the analyzed journal issues.

If we were to rank the issues with the highest page count, "przestrzeń i FORMA" takes the first place with its 650 page issue. "Czasopismo Techniczne" comes second with 609 pages, "Architektus" takes the third place with 293 pages, and finally comes "Architecturae et Artibus" with the largest issue of 107 pages.

Generally, the comparison of pages counts leads us to a conclusion that the journals can be divided into two groups. Editors of "Architectus" and „Architecturae et Artibus" decided to publish their journals with page counts around one hundred and several to several dozen. The other group comprises "Czasopismo Techniczne" and „przestrzeń i FORMA", with volumes at least three times greater than the journals in the first group.

COMPARATIVE ANALYSIS OF JOURNAL PUBLICATION FREQUENCY

The pages count of particular issues may be related to the frequency of publications. Hence, the number of issues per year was analyzed for each journal.

It turns out that "Czasopismo Techniczne" from Kraków boasts the least regular publishing cycle. The disparity in the case of this journal is very high. In some years, only one issue was published. In other years, there were up to 6 or 8 publications per year. (Illus. 6)

Analyzing the publication frequency of the Wrocław "Architectus," we observe a much higher regularity in the publication cycle when compared to "Czasopismo Techniczne". First of all, there is much less difference in the number of issues per year. In the analyzed 6 year period, three years saw two issues of the journal being published, in two years three up to four issues were published each year. In one year, there was only one issue of the journal being published (Illus.7).

"Architecturae et Artibus" shows a slightly different publishing regularity in comparison to "Architectusa" in the subsequent years (Illus. 8). In the five-year period, we observe alternating years of higher and lower frequency of publishing. If it wasn't for the year 2011 in which there were three issues of "Architecturae et Artibus", one might think the plan was to alternately publish one, then two issues of the journal in every other.

Analyzing the publishing regularity of "przestrzeń i FORMA", we notice that the goal to publish two issues per year was not fully realized (Illus. 9). While the first two years of publishing allowed to maintain the bi-annual cycle, in 2007 we were able to publish five issues of „przestrzeń i FORMA”, including one double issue 7/8. On the other hand, in 2008 we published only one issue „przestrzeń i FORMA” (illus. 9 mark A). However, the regularity of the publishing cycle was only disturbed in these two years. In the following years we managed to realize the earlier goal to publish two issues of the journal each year.

The comparison results lead to the conclusion that of all the journals only "przestrzeń i FORMA" makes an attempt to establish a steady frequency of publishing. The other journals most likely embraced some degree of irregularity in their publishing cycle. The performed comparative analysis shows that the publishing model of "przestrzeń i FORMA" which assumes publishing two issues per year is not in any way applicable to the other journals. The analysis does not seem to indicate that any of the other journals made an attempt to establish a more regular publishing cycle, for instance quarterly publication or annual.

THE THEMATIC BLOCK STRUCTURE AND ITS EVOLUTION

The "przestrzeń i FORMA" journal

Since the very founding of the journal there has been a heated debate on the contents of the published articles and how to structure them within proper thematic blocks. As regards the general thematic profile of the journal, the division into separate sections devoted to spatial planning, urban planning and architecture, we were able to achieve a general consensus. However, as regards a more detailed framework for grouping the articles depending on the specific issues being touched upon, a lasting consensus was not possible. Generally, we managed to work out three general concepts. The first one was the most "liberal", assuming that articles approved for publishing were not to be arranged in thematic blocks. The polar opposite of this approach intended a rigorous selection of materials for publication. The proponents of this approach claim that further issues of our journal are to be devoted to a very specific range of issues which are to be communicated in advance. During numerous discussions among the editorial board, issues focusing on a single theme have been considered and it was concluded that there may be some difficulty in selecting and obtaining the required amount of material for

publication. As a consequence, the more "niche" themes for "przestrzeń i FORMA" may not be ever published at all. As was mentioned earlier, it was also considered to publish the articles with no superimposed theme whatsoever. However, this approach was the least popular with the editors. While it would have the advantage of giving the editorial staff lots of freedom to handle the texts sent for publishing as well as the fact that such an approach would be very popular with the potential authors, unfortunately, the major disadvantage of this approach is that the main theme of the journal would gradually disintegrate. Finally, the third approach proved to be the winning formula for our journal - we decided to create several permanent thematic blocks for materials to be published. Such a compromise in selecting and grouping the published materials by theme appears to work well in practice. The rule of Thematic blocks was introduced in the first issue of our journal and are still present in issue 20.

The breakdown of all thematic blocks appearing in subsequent issues of „przestrzeń i FORMA” can be seen in Illus. 10.

The analysis of the thematic block structure in the "przestrzeń i FORMA" journal allows to draw several conclusions. While the general formula of thematic blocks appeared to be constant, the number and actual themes of specific was somewhat modified within the 8 years of the journal's life. The first issue of "przestrzeń i FORMA" from 2005 grouped the published articles in three thematic blocks: **Theory and History, Architecture and Urban development and planning**. The first issue of the journal was opened with two articles by prof. Wojciech Kosiński of the Department of Architecture of The Cracow Institute of Technology and by prof. Stanisław Latour of the Institute of Architecture and Spatial Planning. This formula of two opening articles (issues no. 3 and 4 – not counting three issues without thematic blocks) survived until issue 10 of the journal (Illus. 10 area A). We also see a separate thematic block for **The students' column/ Student workshops**.

Until issue 10 of „przestrzeń i FORMA”, there were permanent thematic blocks which usually touched upon other topics and were published with some regularity (Illus. 10 area B1). This includes: **Landscape architecture, Landscape, Reviews, Events, Correspondence from London** and **The students' column/Student workshops**. Since issue 12, this formula of additional thematic blocks was abandoned. **The students' column/Student workshops** made a last-time appearance in issue 13.

Among other auxiliary topics in relation to the main thematic blocks, some were published only once (Illus. 10 area B2). This includes the **House on the water** which was actually a one-off and should not really be considered a thematic block in its own right. For other thematic blocks, it may be feasible to revisit them episodically in the new editions. This includes **Trans-border strategies for development of Western Poland** and **Competitions and Workshops**.

Despite the general rule was to arrange published materials into thematic groups, three issues of Przestrzeń i Forma (no. 5, 6 and 11) did not use such a framework. One could say that these issues focused on a single theme. One of them was devoted to students' workshops "industrial action", the second one to the international seminar "Revitalization - practical exchange of experiences", finally the third one was devoted to the conference "The Borderlands Phenomena - Teaching Architecture and Urban Planning in Szczecin".

In the natural process of working out the final formula for the thematic blocks, beginning with issue no. 1 to issue no. 10, none of the journal publications had the same framework of thematic blocks. This situation was unchanged by the fact that issues no. 7 and 8 feature an identical thematic block framework since they are essentially a double issue, to use the same thematic framework for both is only natural.

A set framework of thematic blocks was established by Issue 12 and it remains constant to this day (Illus. 10 area C.). It is worth having a closer look at the evolution of specific thematic blocks (Illus. 11)

The most persistent thematic block which even kept its original name to this day is **Urban development and spatial planning** (Illus. 11 area D). The second thematic block to keep its name until issue 10 was **Theory and history** (Illus. 11 area A). This block was broken down into two in issue 12: **Theory** went separate ways with **History** (Illus. 11 area B). The main theme which, from obvious reasons, is present in all the issues of „przestrzeń i FORMA” is architecture. However, the name of this block underwent some changes (Illus. 11 area C). The **Architecture** block was expanded in issue 2 to include monument preservation, which led to changing the name to **Architecture and monument preservation**, this name has survived until issue nine. In Issue no. 10, the original name: **Architecture** was restored and the issues related to monument preservation were no longer distinguished in the title of the thematic block. The last of the thematic blocks which became a permanent part of the publication since issue 7 is devoted to landscape planning (Illus. 11 area E). The name of this thematic block, just as with the other blocks mentioned above, was modified in the subsequent years. At first, matters related to landscape were published under the name **Landscape architecture**, which was later shortened to **Landscape**. The thematic blocks which were emphasized in the earlier listing, (Illus. 10 areas B1 and B2) are not carried over to the subsequent issues of the journal. Only the issue no. 13 of „przestrzeń i FORMA” has included the thematic block **Students' Workshops** for one last time.

To summarize, analyzing the thematic block framework for materials printed in issues 1 to 20 of „przestrzeń i FORMA” journal, one can draw the conclusion that at the early stage of development of the journal each issue featured a slightly altered framework of the thematic blocks. Only issues no. 7 and 8 had the identical set of thematic blocks, since it was an essentially shared issue. One could say that this period served to establish the final form of article framework. With issue 12 we reach the period of stability with each subsequent issue featuring the same set of thematic blocks.

It is worth comparing how other architecture journals handled the issue of thematic blocks.

The "Architectus" journal

The journal published by the Wrocław Institute of Technology features several recurring thematic blocks, among 10 analyzed issues of the journal, the most frequently appearing (6 times as separate positions) are **Reviews** (Illus. 12 (area A)).

The second most frequently appearing item is called **Our masters**. This issue was discussed in 5 issues of „Architectus” (Illus. 12 area B). Four times in total **Reports** appeared as a separate thematic block (Illus. 12 area C). Two issues opened with articles **From the editors**. (Illus. 12 area D). Other 9 thematic blocks appeared only once (Illus. 12 area E).

"Czasopismo Techniczne"

"Czasopismo Techniczne" uses a much different framework. There are no thematic blocks which would appear more or less systematically in subsequent issues. The majority of the analyzed issues of "Czasopismo Techniczne" features a very open structure for publishing the topics. Only occasionally there are some issues devoted to a single theme. An example of this are the issues devoted fully to green areas, revitalization or medieval architecture and urban development.

The "Architecturae et Artibus" journal

„Architecturae et Artibus” from the very beginning intends to publish its articles with no emphasis on a general framework.

Summary

The comparison of thematic frameworks for materials published in "przestrzeń i FORMA", „Architectus”, „Czasopismo Techniczne” and „Architecturae et Artibus”, one

can draw the conclusion that each journal attempts to solve this issue in a slightly different way. The comparison offers no clear answer on any consensus regarding gathering the published materials into thematic blocks, or even the feasibility of publishing entire issues devoted to a single theme. Each journal appears to have its own, unique policy in this regard. One can say that it's up to the editorial staff to either strive for clear-cut distinctions between thematic blocks in the journal, or to focus on a free platform of expression on all types of issues architectural, related to urban planning, landscaping, technical or social as well as other topics which are only indirectly related to the main profile of the journal.

CONCLUSIONS

1. The comparative analysis of such scientific journals as "Czasopismo Techniczne", "Architectus", "Architecturae et Artibus" and "przestrzeń i FORMA" does not lead to any specific conclusion regarding the feasibility of creating permanent frameworks of thematic blocks, not does it conclude that such an approach is in any way superior to free selection of materials for publication. Neither option swayed the majority of the editors. Thus, we can agree that the decision to establish a clear division into thematic blocks in „przestrzeń i FORMA” is an independent decision of the editorial staff and should be considered to be correct.

2. If we are to assume a permanent framework of thematic blocks, selected on the basis of publishing experience, we can also consider a set of thematic blocks to appear less regularly. This may include blocks which would use an established name, or thematic groups with names which would only appear episodically. The suggestions for the above mentioned thematic blocks is presented in the conclusions below.

3. It should be considered to return to the opening editorials which were published, with a short break, up until issue 10 of "przestrzeń i FORMA".

4. Among the one-off thematic blocks, it is worth to consider **Architecture, building, constructions** to make a reappearance. The basic idea for this thematic group was to publish articles by construction scientists. The close relationship between architecture and construction is evident. Establishing a forum to present scientific issues from construction which would be in direct relation to architectural issues would be something valuable and rarely seen in publications by other architectural journals.

5. **Events, Reviews** are another thematic block which was published semi-regularly until Issue no. 10 and may be worth revisiting.

6. The thematic block dealing with the activities by students' associations seems to be worth reinstating as well, it appeared in the earlier issues of our journals and was a very unique initiative when compared to the other architecture journals. Opening our strictly scientific journal to students may act as "proving grounds" for future scientists who, naturally, are recruited from today's students.

7. Some of the one-off thematic blocks also include: **Trans-border strategies of development for Western Poland** as well as **Contests and Workshops**. If we were to consider creating a supplementary thematic block to be published irregularly, these blocks should be included in such group.

8. Another noteworthy idea which is worth to be revisited is the return to the formula of issues focusing around a single theme, on the occasion of conferences, symposia, or special issues devoted exclusively to specific issue related to architecture, urban or landscape planning.

Conclusions not directly related to the thematic block structure, the following two are worth mentioning:

9. Another attempts of collaboration with the authorities of Szczecin should be made so that we are able to comment on and provide scientific support to the city as regards the planned urban planning, architectural design and landscape planning endeavors.

10. The analysis of selected architecture journals indicates that our journal is among the large-volume publications. If the page count of each issue is to be larger than 300 pages, it is worth to consider increasing the number of issues published in a single calendar year.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Czasopismo naukowe przestrzeń i FORMA, 1-19, Szczecin 2005-2012
- [2] Czasopismo Techniczne, zeszyty 1,2,3,9,10,13,14 rok 2007, zeszyty 4,7,8,9,14, 5,23 rok 2008, zeszyty 7,10,13 rok 2009, zeszyty 3,5,6,12,13,14,15,18 rok 2010, zeszyty 10,11,12,14,16,17,23 rok 2011, zeszyty 1,7,12,13,19,29,30, rok 2012 zeszyt 3 rok 2013, Kraków 2007-2013
- [3] Czasopismo Architecturae et Artibus, 1/2009, 2/2009, 1/2010, 2/2010, 3/2010, 4/2010, 1/2011, 2/2011, 3/2011, 4/2011, 1/2012, 2/2012, 3/2012, 4/2012, 1/2013, 2/2013, Białystok 2009 -2013
- [4] Czasopismo Architectus, 1(23)/2008, 2(24)/2008, 1-2(25-26)/2009, 1(27)/2010, Suplement 2010, 2(28)/2010, 1(29)/2011, 2(30)/2011, 1(31)/2012, 2(32)/2012, 1(33)/2013, 2(34)/2013, 3(35)/2013, 4(36)/2013, Wrocław 2008-2013
- [5] Lista czasopism punktowanych: *CZĘŚĆ B WYKAZU CZASOPISM NAUKOWYCH CZASOPISMA NAUKOWE NIEPOSIADAJĄCE WSPÓŁCZYNNIKA WPLYWU IMPACT FACTOR (IF) WRAZ Z LICZBĄ PUNKTÓW PRZYZNAWANYCH ZA PUBLIKACJĘ W TYCH CZASOPISMACH*. Strona internetowa: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_12/49be0aea7facc022cd3db1fde4ff92be.pdf. Dostęp: grudzień 2013

O AUTORZE

Profesor Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego na Wydziale Budownictwa i Architektury. Pracownik naukowo-dydaktyczny w Instytucie Architektury i Planowania Przestrzennego. Uczy studentów projektowania urbanistycznego zespołów mieszkaniowych oraz fotografii. Zajmuje się badaniami ciągłości kulturowej obszarów miejskich będących przedmiotem współczesnych działań inwestycyjnych.

e-mail: marzecki@post.pl

AUTHOR'S NOTE

Professor of the West Pomeranian Institute of Technology on the Department of Construction and Architecture. Scientist and lecturer at the Institute of Architecture and Spatial Planning. He teaches urban planning design of housing complexes and photography to his students. His research focuses on cultural continuity of urban areas subject to modern investments.